

Danmark bliver til

"Den Grundlovgivende rigsforsamling" af Constantin Hansen fra 1864

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse.....	
.....	2
Indledning.....	
.....	3
Den nationale udvikling i Danmark 1800- 1850.....	4
Nationalisme og nationalkarakterer i 1800- 1850.....	7
Nationalismens betydning for demokratiet.....	11
Konklusion.....	
.....	13
Litteraturliste.....	
.....	14

Indledning

1800-tallets Danmark lignede ikke synderligt det Danmark vi lever i i dag. Danmark var over flere omgange præget af krig, og mistede både Norge og hertugdømmerne Slesvig, Holsten og Lauenborg. Det var også i 1800-tallet at enevælden afskaffedes, den første danske grundlov blev indført, og Danmarks nationalsang blev skrevet. Det var i det hele taget en tid rig på historiske begivenheder, som i høj grad påvirkede nationens tænkemåde, og prægede datidens kunstnere.

Jeg vil i denne opgave starte med at redegøre for den nationale udvikling i Danmark i perioden 1800-1850. Dernæst vil jeg undersøge den danske nationalisme i perioden, og hvilke national karakterer der blev dyrket, og diskutere den danske nationalismes betydning for indførelsen af demokratiet i 1849. I min undersøgelse vil jeg gøre brug af de givne bilag, som består af et uddrag af grundloven fra 1849, samt tekster og malerier fra den pågældende periode. Derudover vil jeg også benytte selvfundne kilder, som er opstillet i litteraturlisten på bagerste side.

Den nationale udvikling i Danmark i årene 1800-1850

Årene 1800-1850 i Danmark, også kendt som værende den danske Guldalder og Romantikken, var en tid præget af stor opblomstring indenfor kunstens verden, hvor nogle af de mest kendte og indflydelsesrige kunstnere i Danmark som H.C. Andersen, N.F.S. Grundtvig, Adam Oehlenschläger og J.T. Lundbye trådte frem, heraf navnet "Guldalderen". Der sås, som følge af oplysningstidens idéer, en begyndende forandring af det generelle menneskesyn. Ændringer i lovgivningen som f.eks. landboreformerne, som inkluderede ophævelsen af stavnsbåndet i 1788¹, skoleloven fra 1814² og grundloven fra 1849³ var alle indikationer på dette. Derudover dukkede nye politiske ideologier som liberalisme og demokrati også op.

Som en modreaktion på oplysningstidens ensidige fornuftsdyrkelse, begyndte kunstnere i stedet at dyrke det modsatte. Det ubeviselige, som følelser og lidenskab, vandt sin vej frem i kunsten, heraf navnet "Romantikken". Dette er Adam Oehlenschlägers digt "Guldhornene" fra 1802⁴ et godt eksempel på. Digtet drejer sig i bund og grund om, hvordan guderne straffer menneskene for

¹ Kühle, Ebbe *"Danmarks historie - i et globalt perspektiv"*, 1. udgave, Gyldendal 2008 s. 130, l. 13

² http://denstoredanske.dk/Historien_om_b%C3%B8rnelitteratur/Overgangen_1780-1820/Skolen/Skoleloven_af_1814 , besøgt den. 08-03-2018 kl.15:36

³ [http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/?no_cache=1&tx_historyview_pi1\[material\]=1254](http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/?no_cache=1&tx_historyview_pi1[material]=1254) , besøgt den 12-03-2018 kl.22:53

⁴ <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/adam-oehlenschlaeger-guldhornene-1802/> , besøgt den 13-03-2018 kl.13:19

deres materialisme og manglende forståelse for guldhornenes åndelige værdi. Guderne lader to "børn af naturen", en ung uskyldig pige og en bonde finde dem, i stedet for de arkæologer som leder efter ting fra oldtiden. Men da menneskerne blot ser hornenes materielle værdi, lader guderne hornene forsvinde igen.

Der udvikledes desuden i danskerne en kærlighed til fædrelandet og en samhørighedsfølelse blandt danskerne, som ikke var set før, i så udpræget form. Nationalismen var ved at finde sin vej ind i den danske kultur.

En af de væsentligste grunde for den danske nationalisme var Napoleonskrigene som hærgede Europa i årene 1804-1815⁵. Danmark havde i gennem 1700-tallet og begyndelsen af 1800-tallet formået at forholde sig neutralt udenrigspolitisk, og havde desuden nydt godt af Revolutions- og Napoleonskrigene, hvor Danmark pga. sin neutralitet kunne overtage en stor del af de krigsførende landes sejlads, hvilket gavnode landets økonomi. Selvom Danmark ønskede at forblive i sin neutrale tilstand, betød Danmarks placering mellem Nord- og Østersøen, at dette ikke længere kunne lade sig gøre, da konflikten mellem England, Rusland og Frankrig tilspidsedes. England angreb Danmark ved slaget på Reden i 1801⁶, og Danmark var herefter nødsaget til at alliere sig med Frankrig i 1807⁷, da England igen truede Danmark. Frankrigs nederlag til Rusland i 1812 under slaget ved Borodino⁸, medførte at Danmark måtte indgå i en fredsaftale, navnlig Kielerfreden, med Sverige og England, som indebar at Danmark måtte overdrage Norge til Sverige.

Napoleonskrigene medførte store udgifter for Danmark, hvilket skabte en inflation i økonomien, som gjorde at Danmarks daværende valuta faldt til kun 6% af dens værdi i sølv. Danmark valgte derfor i 1813 at lave en pengereform,

⁵ http://denstoredanske.dk/Dansk_litteraturs_historie/Dansk_litteraturs_historie_2/1800-1870/Napoleonskrigene_og_Danmark , besøgt den 08-03-2018 kl.12:29

⁶ http://denstoredanske.dk/Dansk_litteraturs_historie/Dansk_litteraturs_historie_2/1800-1870/Napoleonskrigene_og_Danmark , besøgt den 11-03-2018 kl.21:02

⁷ http://denstoredanske.dk/Dansk_litteraturs_historie/Dansk_litteraturs_historie_2/1800-1870/Napoleonskrigene_og_Danmark , besøgt den 11-03-2018 kl.21:50

⁸ http://denstoredanske.dk/Geografi_og_historie/Milit%C3%A6re_forhold_og_krigshistorie/Milit%C3%A6r_og_krigshistorie/Slaget_ved_Borodino , besøgt den 11-03-2018 kl.21:53

for at undgå en endnu større økonomisk krise⁹, men det var dog først i 1820'erne at økonomien stabiliseredes.¹⁰ Krisen ramte alle Danmarks erhverv, nogle hårdere end andre, men dette var i det hele taget hårde tider for Danmarks befolkning. Sidst i 1820'erne begyndte tiderne dog at se lysere ud, og Danmark begyndte igen at eksportere kornvarer, heraf navnet "kornsalgssperioden".¹¹

Den Franske Revolutions tanker omkring frihed, lighed og afskaffelsen af enevælden, bredte sig også til Danmark. Dette blev især tydeligt, da Kong Frederik den 6. i 1833 udstedte et forbud mod privatpersoners flaghejsning.¹² Denne handling kan fortolkes som monarkens sidste forsøg på at opretholde den enevældige styreform. Det lykkedes dog kun, indtil Kong Frederik den 7. kom til magten (20.01.1848)¹³. Allerede to måneder efter sin overtagelse af tronen, frasagde kong Frederik sig enevoldsmagten, og året efter skrev han under på den første danske grundlov.¹⁴

⁹ <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/statsbankerotten-1813/> , besøgt den 12-03-2018 kl.20:00

¹⁰ http://denstoredanske.dk/Geografi_og_historie/%C3%98konomisk_historie/Statsbankerotten_1813 , besøgt den 12-03-2018 kl. 20:13

¹¹ <http://danmarkshistorien.dk/perioder/den-yngre-enevaelde-1784-1848/krise-genopbygning-og-kulturel-opblomstring/> , besøgt den 12-03-2018 kl.20:21

¹² [http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Flag,_emblemer_og_heraldik/Flag_i_verden/Danmark_\(Nationalflag\)](http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Flag,_emblemer_og_heraldik/Flag_i_verden/Danmark_(Nationalflag)) , besøgt den 12-02-2018 kl.22:30

¹³ http://denstoredanske.dk/Danmarks_geografi_og_historie/Danmarks_historie/Danmark_1849-1945/Frederik_7. , besøgt den 15-03-2018 kl.09:12

¹⁴ [http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/?no_cache=1&tx_historyview_pi1\[material\]=1254](http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/?no_cache=1&tx_historyview_pi1[material]=1254) , besøgt den 12-03-2018 kl.22:50

Nationalisme og nationalkarakterer i 1800-1850

Den franske revolutions tanker nåede vidt omkring, og også til Danmark. I 1808 skrev den danske historiker Laurids Engelstoft bogen "Nationalopdragelsen betragtet som det virksomste Middel til at fremme Almenaand og Fædrelandskærlighed".¹⁵ Hans tanker omkring nationalopdragelse er stærkt inspireret af den franske nationalisme. Han mente at indoktrinering med fædrelandskærlighed skulle indgå som en obligatorisk del af uddannelser, således at samfundets unge fra en tidlig alder kom i besiddelse af patriotisme. De tre måder patriotismen ifølge Laurids Engelstoft viste sig på, var at henholdsvis landet, landets borgere og staten, blev genstande for borgernes velvilje. Hvis man ville have et velfungerende samfund, hvor borgerne handlede til fordel for kollektivet i stedet for dem selv, var fædrelandskærligheden altså helt essentiel.

---

¹⁵ Engelstoft, Laurids *"Nationalopdragelsen betragtet som det virksomste Middel til at fremme Almenaand og Fædrelandskærlighed"*, 1808

Stridighederne mellem de Europæiske lande medførte, at landegrænserne i Europa blev mere tydelige, og skabte en følelse af at det var "dem mod os", hvilket bl.a. ses tydeligt i den danske nationalsang, "Der er et yndigt land" af Adam Oehlenschläger fra 1819. En af stroferne lyder således:

*"Jeg bytter Danmark ei,
For Ruslands Vinterørkner,
For Sydens Blomstermai,
Ei Pest og Slinger kiende vi,
Ei Vesterlandets Tungsind,
Ei Østens Raseri."*¹⁶

Her ses en tydelig fremmedgørelse af resten af verdens lande, og Oehlenschläger ophøjer Danmark, ved at associere de andre lande med negativt-ladte ord, som "tungsind" og "raseri".

I N.F.S. Grundtvigs fædrelandssang "Fædrene land ved den bølgede strand" fra 1848, ses der også en ophøjelse af Danmark i forhold til andre lande. I en af stroferne skriver han:

*"Sort ser det ud,
Men almægtig er Gud,
Dine fjender til lands
Er og fjenderne hans
(...)"*¹⁷

Sangen er skrevet i maj 1848, kort tid efter slaget ved Bov, som fandt sted den 9. april 1848 under den slesvigske krig, også kaldet tre års krigen. ¹⁸ Grundtvig

---

¹⁶ Oehlenschläger, Adam "Fædrelands-Sang", 1819

¹⁷ Grundtvig, Nikolai Frederik Severin "Fædrene land ved den bølgede strand", 1848

¹⁸ Grundtvig, Nikolai Frederik Severin "Fædrene land ved den bølgede strand", 1848

giver i denne strofe udtryk for, at Danmark er særligt udvalgt til beskyttelse af Gud. "*Dine fjender til lands*"- Danmarks fjender til lands, "*Er og fjenderne hans*"- Er også Guds fjender. Grundtvig ser altså Gud som Danmarks allierede i krigen.

En anden fædrelandssang som også er skrevet under tre års krigen, er H.C. Andersens "*I Danmark er jeg født*" fra 1850.¹⁹ Her ses en anden form for nationalisme, end den i Grundtvigs sang. H.C. Andersens sang er præget af fædrelandskærlighed, dog uden had eller afsky til andre af verdens lande. I stedet lægger han vægt på at beskrive Danmarks natur, historie og sprog, og sit forhold til landet. Han siger endda i et af versene: "*Gud giv den bedste sejr!*", hvilket indikerer, at han ikke mener at Gud nødvendigvis var Danmarks allierede under krigen.

De hårde tider i Danmark gjorde, at danske kunstnere begyndte at lede tilbage i tiden og romantisere Danmarks oldtid og storhedstiden, Vikingetiden, hvor de danske vikinger bl.a. erobrede England i 1013²⁰. Dette findes der bl.a. eksempler på i Oehlenschlägers "*Der er et yndigt land*" hvor han i et af versene nævner "*De Harniskklædte Kæmper*"²¹, som skal forstås som vikingerne, og i et andet vers nævner Bragis og Mimer²², som er to fænomener fra den nordiske mytologi. I H.C. Andersens "*I Danmark er jeg født*", findes der også henvisninger til Danmarks oldtid. Her nævnes oldtidens kæmpegrave²³, og en af stroferne lyder således:

*"Engang du herre var i hele Norden,
Bod over England - nu du kaldes svag;
(...)"*

¹⁹ Andersen, Hans Christian "*I Danmark er jeg født*", 1850

²⁰ <http://danmarkshistorien.dk/perioder/vikingetiden-ca-800-1050/> , besøgt den 11-03-2018 kl.22:53

²¹ Oehlenschläger, Adam "*Fædrelands-Sang*", 1819

²² Oehlenschläger, Adam "*Fædrelands-Sang*", 1819

²³ Andersen, Hans Christian "*I Danmark er jeg født*", 1850

Her referer H.C. Andersen til Danmarks storhed i vikingetiden, og Danmarks tilstand under krigen. Sangen er en hyldes til Danmark, som trods sin indskrænkning af fysisk omfang, stadig fylder meget i H.C. Andersens hjerte. Digtningen af sangen, er hans måde at trøste sig på, under de hårde krigstider. Han formår at fremhæve det positive ved Danmark, til trods for at dette absolut ikke var en af Danmarks storhedstider.

Også malere begyndte at male motiver med forbindelse til oldtiden. På J.T. Lundbyes maleri "En gravhøj fra oldtiden ved Raklev på Refnæs" fra 1839²⁴, ses der i forgrunden en stor gravhøj, som uden tvivl er maleriets vigtigste motiv, som henviser til oldtidens Danmark. At gravhøjen på maleriet er placeret så langt i forgrunden, giver maleriets landskab en stor dybde. Til højre i billedet ses nogle køer, som kan fortolkes som et symbol for Danmarks landbrug. I baggrunden ses nogle huse og en kirke, som kan fortolkes som det danske folk og dets kristne tro. Det grønne græs, den blå himmel og de varme farver skaber en illusion om ro og harmoni. Alt i alt, er dette maleri et godt eksempel på et national-romantisk billede, da det illustrerer Danmarks værdier og dets historie på romantisk vis.

Et andet eksempel på et national-romantisk billede, er J.T. Lundbyes "Efterårslandskab" fra 1847²⁵. Her benytter han nogle af de samme motiver som på "En gravhøj fra oldtiden ved Raklev Refnæs". Gravhøjen er også med på billedet, dog placeret længere tilbage end på det forrige billede, sammen med nogle køer og deres hyrde. Billedet er tydeligvis idylliseret, og viser næppe et realistisk billede af en datidens hyrdes arbejdsdag i efteråret. Hyrden er velklædt, jorden er frugtbar og den blå, næsten skyfri himmel sammen med de varme farver, minder mere om en varm sommerdag, end en kold efterårsdag. Dette maleri er nærmest et paradoks til H.A. Brendekildes maleri "Udslidt" fra 1889²⁶, som illustrerer en kvinde siddende med en afdød mand på sit skød, formodentlig hendes far, på en øde mark. Tøjet er gammelt og slidt,

²⁴ Lundbye, Johan Thomas "En gravhøj fra oldtiden ved Raklev på Refnæs", 1839

²⁵ Lundbye, Johan Thomas "Efterårslandskab, Hankehøj ved Vallekilde", 1846-1847

²⁶ Brendekilde, Hans Andersen "Udslidt", 1889

og himlen er grå. Billedet er et godt eksempel på realismen, som prægede billedkunsten fra omkring 1840-90.²⁷

Nationalismen havde også en vis indflydelse på Danmarks riges Grundlov fra 1849²⁸ og enevældens afskaffelse i 1848²⁹. Flere af paragrafferne i grundloven gav befolkningen større frihed på nogle områder, som f.eks. religionsfrihed, trykkefrihed, frihed til at indgå i foreninger og forsamlingsfrihed. Disse lovændringer er nært beslægtet med den franske revolutions principper omkring frihed og lighed, og også princippet omkring broderskab, da foreninger og forsamlinger er nødvendige for at et sådant nationalt broderskab skal kunne opstå. Derudover var Kong Frederik den 7. barnløs, og man risikerede derfor at en Glücksborger eller en Augustenborger ville arve tronen efter kong Frederik, hvilket ville stride imod de nationalistiske værdier.

Nationalismens betydning for demokratiets indførelse

---

²⁷ [http://denstoredanske.dk/Kunst_og_kultur/Billedkunst/Stilretninger_og_perioder_i_kunsten/realisme_\(Billedkunst._\)](http://denstoredanske.dk/Kunst_og_kultur/Billedkunst/Stilretninger_og_perioder_i_kunsten/realisme_(Billedkunst._)) , besøgt den 13-03-2018 kl.01:18

²⁸ §81, §91, §92, §93 i "Danmarks riges Grundlov af 5. juni 1849"

²⁹ <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/1848/> , besøgt den 13-03-2018 kl.21:32

Nationalismen som ideologi adskiller sig fra andre politiske ideologier, idet den hverken har et økonomisk program, eller hælder til en bestemt styreform. Det kan derfor være svært at få øje på en direkte forbindelse mellem den danske nationalisme i 1800-tallet og demokratiets indførelse, da de to ovennævnte begreber ikke afhænger af hinanden.

Hvis man ser nærmere på nationalismens principper, kan der dog findes associationer til den demokratiske styreform. Et af nationalismens centrale principper er, at man som individ fortrinsvis tilgodeser nationen i sine handlinger frem for sig selv, og at hele nationens befolkning, pga. sin fælles nationale identitet, til en vis grad er ligestillet. Derudover kommer ens nationale identitet før alt andet. Man tager altså hensyn til hinanden, uden påvirkning af sine egne og resten af befolkningens forskelle, da man først og fremmest er ens.

Det samme kan ikke siges om den danske enevældige styreform, hvor befolkningen ingenlunde var ligestillet, og hvor der intet garanti var for, at monarken handlede i nationens interesse. Derfor kan nationalismen have været tiltalende for den danske befolkning, og på den måde, med sit hurtigt stigende antal tilhængere i løbet af 1800-tallet, have haft en indflydelse på demokratiets indførelse.

Det har dog ikke været nationalismen alene, som har banet vejen for demokratiets indførelse. Liberalismen var også en af de ideologier, som nåede til Danmark i 1800-tallet, dog noget senere end nationalismen. Liberalismen bygger i en højere grad end nationalismen, på individets grundlæggende frihed og rettigheder. Den modstrider dog rent ideologisk den demokratiske styreform, da den bygger på en konstitutionel forfatning. Man kan sige at den konstitutionelle styreform er en slags mellemvej mellem det enevældige styre og demokratiet, og indførelsen af det konstitutionelle monarki i Danmark i 1848, kan derfor ses som et skridt på vejen mod nutidens Danmarks parlamentariske demokrati.

Udover politiske ideologier, opstod der også en tilstrømning af revolutionære tanker fra den franske revolution. Disse tanker havde sin oprindelse i oplysningstidens filosoffer, som f.eks. Jean-Jacques Rousseau (1712-1778)³⁰, som ændrede det generelle menneskesyn, og derved ændrede tankerne omkring den almene befolknings potentielle kompetencer i forhold til politisk medbestemmelse.

En anden indflydelsesrig person under demokratiets udvikling, var forfatteren Charles-Louis de Secondat Montesquieu (1689-1755)³¹, som udviklede idéen om magtens tredeling.

---

³⁰ http://denstoredanske.dk/Kunst_og_kultur/Litteratur/Fransk_litteratur/1700-1800/Jean-Jacques_Rousseau , besøgt den 15-03-2018 kl.10:12

³¹ http://denstoredanske.dk/Kunst_og_kultur/Litteratur/Fransk_litteratur/1600-1700/Charles-Louis_de_Secondat_Montesquieu , besøgt den 15-03-2018 kl.10:31

Konklusion

Ud fra min undersøgelse af emnet kan jeg konstatere, at 1800 tallet var en hændelsesrig periode, med store forandringer i menneskesynet og verdenssynet, både i Danmark, og i resten af Europa. Disse store forandringer i Danmark, havde sit udspring både i den franske revolution, oplysningstidens tanker og i de angreb Danmark led under. Befolkning begyndte at identificere sig med sit fædreland, og der opstod et stærkt fællesskab blandt danskerne, hvori man dyrkede sin fælles nationale identitet. I det hele taget opstod der en almen forståelse af, hvad det indebar, at være dansker.

Det nye menneske- og verdenssyn førte til enevældens fald, og en trinvis indførelse af menneskerettigheder. Derved kan man sige, at 1800 tallet var den periode, hvor Danmark begyndte at bevæge sig hen imod at blive det Danmark vi kender i dag; et demokratisk land, med et af verdens mest omfattende velfærdssystemer, hvor alle er født med samme menneskelige rettigheder, og lighed for loven.

Litteraturliste

Litteratur:

- Andersen, Hans Christian *"I Danmark er jeg født"*, 1850
- Engelstoft, Laurids *"Nationalopdragelsen betragtet som det virksomste Middel til at fremme Almene og Fædrelandskærlighed"*, 1808
- Grundtvig, Nikolai Frederik Severin *"Fædrene land ved den bølgede strand"*, 1848
- Kühle, Ebbe *"Danmarks historie - i et globalt perspektiv"*, 1. udgave, Gyldendal 2008 s. 130, l. 13
- Oehlenschläger, Adam *"Fædrelands-Sang"*, 1819
- §81, §91, §92, §93 i *"Danmarks riges Grundlov af 5. juni 1849"*

Malerier:

- Brendekilde, Hans Andersen *"Udslidt"*, 1889
- Lundbye, Johan Thomas *"Efterårslandskab, Hankehøj ved Vallekilde"*, 1846-1847
- Lundbye, Johan Thomas *"En gravhøj fra oldtiden ved Raklev på Refnæs"*, 1839

Hjemmesider:

- [http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/?no_cache=1&tx_historyview_pi1\[material\]=1254](http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/?no_cache=1&tx_historyview_pi1[material]=1254) , besøgt den 12-03-2018 kl.22:53
- <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/adam-oehlenschlaeger-guldhornene-1802/> , besøgt den 13-03-2018 kl.13:19

<http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/statsbankerotten-1813/> , besøgt den 12-03-2018 kl.20:00

<http://danmarkshistorien.dk/perioder/den-yngre-enevaelde-1784-1848/krise-genopbygning-og-kulturel-opblomstring/> , besøgt den 12-03-2018 kl.20:21

<http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/1848/> , besøgt den 13-03-2018 kl.21:32

[http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/?no_cache=1&tx_historyview_pi1\[material\]=1254](http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/?no_cache=1&tx_historyview_pi1[material]=1254) , besøgt den 12-03-2018 kl.22:50

<http://danmarkshistorien.dk/perioder/vikingetiden-ca-800-1050/> , besøgt den 11-03-2018 kl.22:53

http://denstoredanske.dk/Historien_om_b%C3%B8rnelitteratur/Overgangen_1780-1820/Skolen/Skoleloven_af_1814 , besøgt den. 08-03-2018 kl.15:36

http://denstoredanske.dk/Dansk_litteraturshistorie/Dansk_litteraturshistorie_2/1800-1870/Napoleonskrigene_og_Danmark , besøgt den 08-03-2018 kl.12:29

http://denstoredanske.dk/Dansk_litteraturshistorie/Dansk_litteraturshistorie_2/1800-1870/Napoleonskrigene_og_Danmark , besøgt den 11-03-2018 kl.21:02

http://denstoredanske.dk/Dansk_litteraturshistorie/Dansk_litteraturshistorie_2/1800-1870/Napoleonskrigene_og_Danmark , besøgt den 11-03-2018 kl.21:50

http://denstoredanske.dk/Geografi_og_historie/Milit%C3%A6re_forhold_og_krigshistorie/Milit%C3%A6r_og_krigshistorie/Slaget_ved_Borodino , besøgt den 11-03-2018 kl.21:53

http://denstoredanske.dk/Geografi_og_historie/%C3%98konomisk_historie/Statsbankerotten_1813 , besøgt den 12-03-2018 kl. 20:13

[http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Flag,_emblemer_og_heraldik/Flag_i_verden/Danmark_\(Nationalflag\)](http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Flag,_emblemer_og_heraldik/Flag_i_verden/Danmark_(Nationalflag)) , besøgt den 12-02-2018 kl.22:30

http://denstoredanske.dk/Danmarks_geografi_og_historie/Danmarks_historie/Danmark_1849-1945/Frederik_7. , besøgt den 15-03-2018 kl.09:12

[http://denstoredanske.dk/Kunst_og_kultur/Billedkunst/Stilretninger_og_perioder_i_kunsten/realisme_\(Billedkunst._\)](http://denstoredanske.dk/Kunst_og_kultur/Billedkunst/Stilretninger_og_perioder_i_kunsten/realisme_(Billedkunst._)) , besøgt den 13-03-2018 kl.01:18

http://denstoredanske.dk/Kunst_og_kultur/Litteratur/Fransk_litteratur/1700-1800/Jean-Jacques_Rousseau , besøgt den 15-03-2018 kl.10:12

http://denstoredanske.dk/Kunst_og_kultur/Litteratur/Fransk_litteratur/1600-1700/Charles-Louis_de_Secondat_Montesquieu , besøgt den 15-03-2018 kl.10:31